

VLADA – SPLOŠNO

- temeljni nosilec izvršilne oblasti – izvršuje najpomembnejše funkcije
- najvišji organ državne uprave
- za svoje delo odgovarja parlamentu, odvisna od njega – obstaja ravnotežje
- uresničuje politiko vodilne stranke ali koalicije strank prek predlogov, ki jih daje parlamentu
- je kolegijski organ, sestavljena je iz ministrov in predsednika vlade
 - ministri: dvojna vloga, člani vlade kot kolegijskega organa in predstojniki ministrstev,

OBLIKOVANJE VLADE

oblikovanje vlade v Sloveniji:

- mandat za sestavo vlade dobi vodja stranke, ki ima v parlamentu največje število poslancev
- k sodelovanju mora pridobiti toliko strank, da imajo skupaj večino poslancev v parlamentu
- sestavi vladno koalicijo iz več strank

izvolitev predsednika vlade

- **izvoljen**
 - neposredno ga voli DZ na predlog predsednika republike, ki se mora posvetovati z vodji poslanskih skupin
 - predlagani kandidat je izvoljen z večino glasov vseh poslancev, s tajnim glasovanjem
- **ni izvoljen**
 - če kandidat ni izvoljen lahko v 14 dneh predsednik republike predlaga istega ali drugega kandidata, svojega kandidata lahko predlagajo tudi poslanske skupine ali 10 poslancev
 - predlagani kandidat je izvoljen z večino glasov vseh poslancev, s tajnim glasovanjem
 - če kandidat ni izvoljen, pride do razpusta DZ in predčasnih volitev
- **še en poskus**
 - DZ v 48 urah z večino glasov navzočih poslancev sklene izvesti ponovne volitve predsednika vlade
 - predsednik vlade je izvoljen z večino glasov navzočih poslancev, kar omogoča vzpostavitev manjšinske vlade
 - če tudi ta poskus propade pride do razpusta DZ in predčasnih volitev

novooizvoljeni predsednik vlade

- z izvolitvijo predsednika vlade vlada še ni oblikovana
- predsednik vlade mora predlagati ministre v imenovanje DZ
 - za predlaganje ministrov ima 15 dni
 - če tega ne stori v tem času, niti v dodatnem toku mu preneha funkcija predsednika vlade
- pred imenovanjem, se mora vsak minister posebej predstaviti pristojni komisiji DZ
 - DZ velik vpliv na kadrovske zasedbe vlade
- tako vlado je težko oblikovati
 - lahko da veliko ministrskih mest ni zasedenih, ali vlada sploh ni oblikovana, kar bi pripeljalo do razpusta DZ
 - vlada lahko nastopi svojo funkcijo že, če je imenovanih več kot 2/3 ministrov

prenehanje funkcije celotne vlade:

- ko preneha funkcija DZ – ko se po volitvah sestane nov DZ
- če ji je izglasovana nezaupnica, ki se izreče tako, da se na predlog 10 poslancev izvoli nov predsednik vlade
- če ji je ni izglasovana zaupnica in se izvoli nov predsednik vlade tako kot pri nezaupnici ali razpusti DZ
 - ker traja kar nekaj časa, da se izvoli nov predsednik vlade, je prejšnja vlada do izvolitve novega predsednika vlade dolžna opravljati tekoče posle → sprejema samo nujne odločitve, ne začenja dejavnosti na novo...
 - določba ne računa z oblikovanjem nove vlade in imenovanjem ministrov, ki traja dalj časa → stara vlada ni več dolžna opravljati tekočih poslov, ker je že izvoljen nov predsednik vlade

prenehanje funkcije ministra:

- v vseh primerih, ko preneha funkcija predsednika vlade
- z razrešitvijo ali odstopom ministra → ministra razreži DZ na predlog vlade
- minister, ki mu preneha funkcija mora do imenovanja novega ministra opravljati tekoče posle

FUNKCIJE VLADE:

- politično izvršilne funkcije
- izvaja politiko, ki jo določi DZ
 - določa politiko za posamezna družbena področja
 - izvaja zakone in druge akte DZ
 - predlagati DZ v sprejem zakone, predpise in druge splošne akte
 - izdaja splošne in posamične pravne akte
 - uredba: za izvrševanje zakona, podrobneje ureja razmerja določena z zakonom, vezana na zakon, posebno pooblastilo za uredbo, ki ureja način uresničevanja pravic in obveznosti
 - odloki: urejajo posamezna vprašanja, ki imajo splošen pomen
 - poslovnik in sklepi: urejajo notranjo organizacijo in delo vlade
 - odločbe, predpisi: o zadevah iz pristojnosti vlade
- izvršilno upravne funkcije
- je organ izvršilne uprave in
 - je najvišji organ državne uprave
 - vlada vodi in usmerja državno upravo prek ministrov (*nadzoruje in usklajuje delo ministrstev, daje politične usmeritve za izvajanje politike in zakonov*)

SESTAVA IN NAČIN DELA VLADE

- vlada = predsednik vlade + ministri → enotno kolegijsko telo
- član vlade ne more hkrati opravljati funkcij v državnih organih, organih lokalnih skupnosti, sodiščih, biti poslanec
- način dela vlade določen v ustavi, z zakonom o vladi, s poslovnikom vlade

predsednik vlade

- močan položaj
- usmerja in vodi delo vlade
- usklajuje delo ministrov, ji daje zavezujoče napotke za njihovo delo
- predstavlja vlado
- sklicuje in vodi njene seje
- pomaga mu podpredsednik vlade, ki ga izbere predsednik izmed ministrov

ministri

- vodijo posamezne resorje, lahko so brez resorja
- vodi in predstavlja ministrstvo, daje politične usmeritve ministrstvu, nadzoruje delo
- ministrstva pripravljajo in izdajajo predpise in druge akte v njihovi pristojnosti
- državni sekretarji: odgovorni ministru, vodijo strokovno delo ministrstva

seje vlade

- vlada odloča na sejah
- veljavno sklepa če je prisotna večina članov
- odloča z večino glasov vseh članov
- vprašanja se najprej obravnavajo na vladnih odborih, komisijah in drugih delovnih telesih
- izdajo poročila, dajo predloge in stališča

urad predsednika vlade in vladne službe:

- za vlado opravljajo strokovne in druge naloge
- pripravljajo predlogi predpisov in drugih aktov
- vladna služba za zakonodajo – zagotavlja skladnost z zahtevami pravnega sistema in pravne tehnike

ODGOVORNOST VLADE

- vlada je odgovorna parlamentu za svoje delo

- ne more delovati, če nima podpore v parlamentu

nezaupnica vladi:

- glasovanje o nezaupnici poteka iz parlamenta
- pri nas je prevzet sistem konstruktivne nezaupnice
- vladi se izglasuje nezaupnici le tako, da 10 poslancev predlaga novega predsednika vlade, ki se izvoli z večino glasov vseh poslancev
- z izvolitvijo novega predsednika vlade prejšnji vladi preneha funkcija
- da ne pride do brezvladja mora stara vlada opravljati tekoče posle dokler ni izvoljena nova vlada

zaupnica vladi:

- glasovanje o zaupnici sproži predsednik vlade, da preveri ali vlada še ima zaupanje parlamenta
- glasovanje o zaupnici zahteva predsednik vlade, če vlada izgublja podporo v parlamentu
- med zahtevo o glasovanju in glasovanjem mora preteči najmanj 48 ur ni največ 7 dni
- **če vladi ni izglasovana zaupnica:**
 - se DZ v 30 dneh izvoli novega predsednika vlade – na predlog 10 poslancev, z večino glasov vseh poslancev
 - se v 30 dneh ponovno glasuje o zaupnici dotedanjemu predsedniku vlade – to lahko zahteva predsednik vlade ali 10 poslancev, ponovno se lahko glasuje samo 1x
 - če se ne zgodi ne eno ne drugo predsednik republike razpusti DZ in razpiše nove volitve

načini glasovanja o zaupnici

- ob oblikovanju vlade – za začetek delovanja vlade je treba izglasovati zaupnico v parlamentu
- posebno glasovanje o nezaupnici → predsednik vlade posebej sproži glasovanje o zaupnici v DZ
- vprašanje zaupnice se veže na sprejem zakona → o zaupnici se ne glasuje posebej, glasuje se samo o zakonu, če zakon ni sprejet, se šteje, da je vladi izglasovana nezaupnica, če je sprejet se šteje, da je izglasovana zaupnica
- vprašanje zaupnice se veže na sprejem odločitve o hitrem postopku za sprejetje zakona → DZ mora uporabiti hitri postopek za sprejetje zakona, če zakon ni sprejet po hitrem postopku je vladi izglasovana nezaupnica

interpelacija:

- posebna oblika uveljavljanja odgovornosti vlade/ministra
- pri interpelaciji gre za načelno vprašanje politične narave
- je resnejši pritisk na vlado, povzroči posebno obravnavo in glasovanje
- namen: začne se razprava o politični odgovornosti vlade ali ministra in glasuje o odgovornosti
- začetek interpelacije na zahtevo 10 poslancev
- konec interpelacije z razprava parlamenta
 - razprava se konča brez posebnega sklepa
 - razprava se konča s sklepom, stališčem – ocena dela vlade/ministra
 - razprava se konča z glasovanjem o nezaupnici vladi - če večina vseh poslancev izreče nezaupnico

poslansko vprašanje

- vprašanja ki jih člani DZ postavljajo vladi/ministrom v zvezi z delom izvršilnih in upravnih organov
- namen: politični nadzor nad delom vlade in ministrov
- nanaša na določeno zadevo
- poslansko vprašanje se začne z vprašanje in konča z odgovorom nanj

ODGOVORNOST MINISTRA

politična odgovornost:

- je dvojna – kolektivna in individualna
- posledica dvojnega položaja ministrov – člani vlade + predstojniki ministrstev

kolektivna odgovornost ministra

- kot član vlade je odgovoren za delo vlade kot celote
- odgovoren je za vsako odločitev vlade ne glede na to ali se strinja z njo in kako je glasoval

- svoje odgovornosti se reši le, če odstopi s funkcije ministra
- nima pravice kritizirati vlade – dolžan je podpirati vse njene odločitve
- pomen: vlada učinkovito deluje, se uveljavlja nasproti parlamentu le kot celota, ne prek posameznih ministrov

individualna odgovornost ministra

- odgovornost je vezana na osebo ministra, ne razteza se na celotno vlado
- minister je v celoti odgovoren za delo ministrstva, ki ga vodi
- odgovoren je za svoje lastno delo in za delo svojih podrejenih
- odgovoren je za odločitve pri vodenju ministrstev – za politiko ministrstva in njeno izvajanje
- odgovoren je za delovanje ministrstva nasproti tretjim osebam, za kakovost vodenja in organiziranja dela
- osebno odgovarja za svoje delovanje parlamentu – odgovornost se uveljavlja z interpelacijo, poslanskimi vprašanji in pravico ministra da odstopi

uveljavitev politične odgovornosti ministra

- odstop:
 - minister sam uveljavi politično odgovornost, se izogne odgovornosti za nadaljnje delo v vladi
- razrešitev:
 - na predlog parlamenta: poslanci zahtevajo glasovanje o nezaupnici (*razrešitev*), sprožijo interpelacijo (*lahko privede do glasovanja o nezaupnici*), postavljajo poslanska vprašanja (*ne pripelje do razrešitve*)
 - na predlog predsednika vlade: predlaga razrešitev ministra